

Відповіді на питання підготувала **Галина ДОБРОЛЬОЖА**, кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри методики викладання навчальних предметів КЗ «Житомирський ОШПО» ЖОР

1. Які зміни очікують на педагогічних працівників після прийняття Положення про атестацію педагогічних працівників?

Положення про атестацію педагогічних працівників (далі – Положення) затверджено наказом МОНУ від 09.09.2022 р. за № 805, зареєстровано в МЮУ 21.12.2022 р. за № 1649/38985, і відповідно набуває чинності з 01.09.2023 р.

Вищезазначений наказ МОНУ визнає втрату чинності наказу МОНУ від 06.10.2010 р. за № 930 «Про затвердження Типового положення про атестацію педагогічних працівників», а також перелічує норми, які набирають чинності з дня опублікування:

- раніше присвоєні кваліфікаційні категорії, педагогічні звання педагогічних працівників є дійсними до атестації, проведеної за новим Положенням;

- педагогічні працівники, які працюють у закладах освіти і мають вищу освіту за фахом, що не відповідає навчальним предметам, вважаються такими, що мають відповідну посаді професійну кваліфікацію й атестуються як такі, що мають відповідну освіту;

- педагогічним працівникам, котрі успішно пройшли сертифікацію і мають чинний сертифікат, зараховується поза/чергова атестація із збереженням або присвоєнням наступної кваліфікаційної категорії, педагогічного звання;

- мінімальний загальний обсяг підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів загальної середньої і професійної (професійно-технічної) освіти, необхідний для проходження атестації, становить 150 год (5 кредитів ЄКТС) упродовж п'яти років, для педагогічних працівників позашкільної та дошкільної освіти – 120 год (4 кредити ЄКТС).

Нове Положення – це суто технічний документ, який визначає порядок атестації педагогічних працівників у сучасних освітніх умовах. Він узгоджується із чинним українським законодавством – ЗУ «Про освіту» і фаховими освітніми законами, постановами КМ України та іншими нормативно-правовими актами у сфері освіти. У документі упроваджено поняття *супервізія, сертифікація, академічна доброчесність, компетентнісне навчання, педагогічні інновації, інституційний аудит, соціальна відпустка, інтегрований курс*. Положення має досить узагальнений, стандартизований характер і містить покликання на закони України, постанови Кабінету Міністрів України, накази міністерств тощо.

Що ж до змістового наповнення атестації, то його слід шукати у професійних стандартах педагогічних працівників (за наявності) та/або

в посадових інструкціях – саме там зафіксовано критерії оцінювання педагогічних працівників відповідно до набуття ними загальних та професійних компетентностей (Ш, 6).

Положення про атестацію педагогічних працівників містить низку новел:

– розширено коло ініціаторів та підстав для позачергової атестації: за ініціативою педагогічних працівників, керівника закладу освіти, за результатами інституційного аудиту (І, п. 5, 6);

– відсутнє поняття т. з. *умовної атестації*;

– змінилися терміни міжатастаційного періоду щодо позачергової атестації, наприклад: міжатастаційний період не може бути меншим ніж три роки, крім випадків проведення позачергової атестації з ініціативи педагогічного працівника (І, п. 7);

– атестуються педагогічні працівники, котрі мають різні рівні освіти (І, п. 9):

кваліфікаційна категорія	рівень освіти	педагогічний стаж
спеціаліст	фаховий молодший бакалавр (осв.-кв. рівень молодший спеціаліст), молодший бакалавр, бакалавр чи магістр (осв.-кв. рівень спеціаліст)	
спеціаліст другої категорії	фаховий молодший бакалавр (осв.-кв. рівень молодший спеціаліст), бакалавр чи магістр (осв.-кв. рівень спеціаліст)	не менше ніж 3 роки
спеціаліст першої категорії	бакалавр, магістр (осв.-кв. рівень спеціаліст)	не менше ніж 5 років
спеціаліст вищої категорії	магістр (осв.-кв. рівень спеціаліст)	не менше ніж 7 років
	освітньо-науковий, освітньо-творчий, науковий ступінь (без дотримання послідовності)	не менше ніж 1 рік

– деталізовано умови присвоєння (підтвердження) педагогічних звань (І, п.10);

– якщо в міжатастаційний період педагогічних працівників довантажено годинами з інших предметів, то присвоєна кваліфікаційна категорія поширюється на все навантаження до чергової атестації, при цьому жодного слова не сказано про підвищення кваліфікації за довантаженими предметами (І, п. 12);

– успішне проходження сертифікації зараховується як проходження атестації з відповідним присвоєнням (підтвердженням) кваліфікаційної категорії та/або педагогічного звання без урахування міжатастаційного періоду та без проведення будь-яких заходів (І, п. 13);

– до роботи атестаційних комісій залучаються представники первинних або територіальних профспілкових організацій з правом голосу (до 2 осіб за згодою) (ІІ, п. 2);

– до роботи атестаційної комісії не може бути залучена особа, яка є близькою особою педагогічного працівника, який атестується, або є особою, яка може мати конфлікт інтересів (ІІ, п. 2);

- за наявності обставин, що унеможливають проведення засідання, воно може відбутися у режимі відеоконференцз'язку (II, п. 5);
- деталізовано обов'язки секретаря атестаційної комісії (II, п. 6);
- атестаційна комісія I, II рівнів встановлює відповідність поданих педагогічними працівниками документів на відповідність вимогам законодавства, вживає заходи щодо перевірки їх достовірності (II, п. 7, 8);
- розширено повноваження атестаційної комісії I рівня, оскільки вона приймає рішення про не/відповідність педагогічного працівника займаній посаді, присвоєння (підтвердження) кваліфікаційних категорій і педагогічних звань або відмову у такому присвоєнні (підтвердженні) (II, п. 7);
- подовжено термін подачі заяви педагогічного працівника про атестацію до 20.12 (III, п. 1);
- інформація (списки педагогічних працівників, строки проведення атестації, графік проведення засідань атестаційної комісії, електронна пошта тощо) розміщується на вебсайті закладу освіти (III, п. 4);
- педагогічний працівник може подавати документи у паперовій або електронній формі (формат PDF) (III, п. 5);
- інтереси педагогічних працівників під час засідань атестаційної комісії можуть репрезентувати їхні представники за довіреністю або договором доручення (III, п. 9);
- у випадку одночасної атестації педагогічному працівникові видається один атестаційний лист, що містить запис про результати атестації за кожним навчальним предметом (III, п. 11);
- атестаційний лист може бути виданий на руки (під підпис), надісланий на електронну пошту (у сканованому вигляді) чи поштовим відправленням (з повідомленням про вручення) (III, п. 12).

Безумовно, ще до моменту практичного застосування (з 01.09.2023) буде проведено детальне опрацювання та надано роз'яснення фахівцями МОНУ і юристами-практиками ОППЮ, управлінь освіти щодо тлумачення окремих пунктів Положення, яке на найближчі роки визначить процедуру і наслідки проведення атестації для педагогічних працівників.